

Пікалюк І.*

ЗАВОРУШЕННЯ В ЕКВАДОРІ: СПРОБА ДЕРЖАВНОГО ПЕРЕВОРОТУ?

26 квітня 2009 року, набравши близько 54-ох процентів голосів на президентських виборах в Еквадорі вдруге переміг Рафаель Корреа. В цілому в одній із найбідніших країн Латинської Америки чинний президент користується великою підтримкою, що і довели минулорічні вибори. Саме завдяки йому в містах країни були ліквідовані нетрі, а люди з доходом менше 150 доларів на місяць почали отримувати адресну матеріальну допомогу (програму розроблено ще за часів перебування на посаді міністра фінансів). Не в останню чергу стараннями Корреа в Еквадорі було введено обов'язкове безкоштовну середню освіту, а вчорашні шкільні відмінники отримали можливість навчатися в Університеті Кіто на бюджетній основі. Багато хто пам'ятає, що ще будучи студентом Корреа працював в бідних еквадорських селищах, навчаючи індіанців грамоті.

Проте як виявилось в країні із такою багатою історією державних переворотів, президент ніколи не може почуватися повністю впевнено. Це доводять заворушення, що відбулися в Еквадорі наприкінці вересня. Тоді уряд через гострі фінансові проблеми вирішило урізати державні витрати на силовиків. Парламент 29 вересня прийняв закон, який скасував практику збільшення пільг та грошового забезпечення поліцейських і військових при кожному підвищенні по службі. Інтервал між присвоєнням чергових звань виріс із п'яти до семи років. У різних регіонах країни на наступний ранок почалися акції протесту. Найбільше демонстрантів виявилось в столиці (Кіто) і найбільшому місті країни Гуаякіль. Поліцейські займали дороги, палили старі покривки під речівки «Поважайте наші права». Незабаром в знак солідарності з поліцією стали бунтувати і військові: вони почали захоплювати військові бази і навіть взяли під свій контроль міжнародний аеропорт Кіто, перекрили у ньому злітно-посадкову смугу. Були перекриті також всі дороги, що ведуть до гаваней водного транспорту. Для більшої переконливості армія захопила також ангари, у яких стояли літак і вертоліт президента Рафаеля Корреа, зроблено це було для того, щоб той не зміг втекти з країни. Ситуація зайшла так далеко, що влада Перу та Колумбії, стурбовані тим, що у них буде дуже багато біженців, закрили свій державний кордон. Самого Корреа довелося з одягненим на голову протигазом потайки вивозити подалі від розлючених протестуючих на автомобілі: лікарню, в якій він перебував, оточили поліцейські-бунтарі. До цього він, проявив надзвичайну хоробрість: президент зайшов у поліцейську дільницю в Кіто, в якому бунтували кілька сотень співробітників. І з ходу заявив: «Хочете вбити мене? Вбивайте! Я тут. Якщо ви вважаєте, що такий крок піде вам на користь - давайте.» Втім, безглуздо було б вважати, що на розлючений натовп подіє харизма президента: на Корреа напали, в результаті чого йому довелося звернутися за допомогою до лікарні. Як з'ясувалося згодом, поряд з главою держави розірвалася граната зі сльозогінним газом.

Пізніше було введено режим надзвичайного стану. 6 жовтня було прийнято рішення продовжити режим надзвичайного стану ще на три дні. 9 жовтня його було продовжено

* студент 4 курсу спеціальності «міжнародні відносини» Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Науковий керівник: проф. Головченко В.І.

на невизначений термін. Загалом під час заворушень загинуло 9 людей, ще 5 були вбиті в результаті виплеску злочинності під час заворушень. Понад 200 чоловік отримали поранення, серед них і міністр закордонних справ - Рікардо Патіньо.

Пізно увечері 4 жовтня президентом було опубліковано указ про підняття заробітної плати поліцейським та військовослужбовцям.

Вже 14 жовтня депутати Національної Асамблеї прийняли рішення про засудження поліцейського заколоту, названого тепер офіційно спробою державного перевороту. 16 жовтня проходять численні демонстрації в підтримку президента. В черговий раз, виступаючи перед своїми прихильниками, Президент прямо звинуватив у невдалому перевороті партію *Sociedad Patriótica*, очолювану колишнім президентом країни і головним суперником правлячого Президента – Лусіо Гутьєресом. Він навіть назвав членів цієї партії «соколами вкрай правого крила північноамериканської політики. Президент Еквадору вважає, що ці політики намагаються діяти через продажні засоби масової інформації, правозахисні організації і різні неурядові фонди. Розслідуванням подій 30 вересня займається Генеральна прокуратура Еквадору. Генеральний прокурор Вашингтон Песантес не виключив можливість правових санкцій щодо деяких депутатів Національної Асамблеї Еквадору. Щодо припущення про існування напіввійськової групи змовників, Песантес заявив, що у нього немає інформації, яка може бути доступна пресі, розслідування триває, але об'єктивних доказів поки що немає. Крім того, він чекає від міністра оборони Еквадору на список військових, які перекрыли в той день злітну смугу аеропорту Кіто, що призвело до блокування роботи міжнародного повітряного терміналу.

Що стосується міжнародної оцінки ситуації, то вона однозначна: бунтівників засудили, президента підтримали. Це зробили, зокрема, уряди Аргентини, Венесуели, Куби і Колумбії. Венесуельський лідер Уго Чавес навіть закликав всі країни Південної Америки звернути серйозну увагу на проблему. Колумбія і Аргентина повідомили про те, що їх дипломати і уряди готові вести діалог тільки з легітимним президентом. Влада Іспанії «категорично засуджує будь-які порушення конституційних принципів». Дивно, але факт: навіть держсекретар США Хілларі Клінтон висловилася на підтримку «діючого президента Еквадору Рафаеля Корреа і демократичного уряду цієї країни». Глава МЗС Куби Бруно Родрігес до слів підтримки на адресу Корреа додав: «Голос цієї вільної країни, яка протистоїть інтервенціоністською політиці Сполучених Штатів у регіоні, намагаються заглушити». Генеральний секретар Південноамериканського союзу націй (УНАСУР) Нестор Кіршнер резюмував: «Південна Америка точно не може допустити, щоб законно обрані уряди піддавалися якому б то не було тиску з боку кіл, які не бажають втрачати свої привілеї та пільги». І наголосив: єдиною прийнятною формою появи нового уряду є всенародне голосування. Генеральний Секретар ООН Пан Гі Мун висловив загальну позицію ООН, однозначно засудивши заворушення, і наголосивши, що єдиною законною владою в країні є сучасна влада.

Отже, попри події кінця вересня в Еквадорі, абсолютно очевидним є той факт, що президент тут досі користується підтримкою населення. Так за даними соціологічних опитувань (їх проводить компанія «Сантьяго Перес»), Корреа підтримує 75% населення. У результаті бунту його популярність навіть зросла на 10%. Власне фінансові проблеми, що змусили президента піти на скорочення зарплат силовиків і є головною проблемою Еквадору. Попередники чинного президента жили фактично за рахунок отримання численних іноземних позик. Проте після приходу до влади Корреа Еквадор втратив доступ до зовнішніх ринків запозичень після того, як в 2008 році оголосив дефолт по глобальних облігаціях на 3,2 мільярда доларів: Корреа назвав цей борг «необґрунтованим». З тих пір Еквадор відчуває серйозний брак коштів і змушений покладатися в основному на багатосторонні позики і двосторонні кредити. Але навіть без цього Еквадор продовжує за-

лишатися однією із найбільш бідніших країн Латинської Америки. І цілком очевидним є той факт, що доки така ситуація зберігатиметься, убезпеченим від подібних заворушень не почуватиметься ніхто. Проте нещодавні події продемонстрували, що поки що президент користується підтримкою населення, та збройних сил, що є чи не важливішим і допоки така ситуація зберігатиметься його політичним опонентам навряд чи вдасться реалізувати державний переворот.